



Araştırma Makalesi / Research Article

BİR DÖNÜŞÜMÜN ARKEOLOJİSİ: KAYIKÇI PARASI

Salih OKUMUŞ¹

Öz

Durali Yılmaz'ın son kitabı "Köprüler Kurmak Sonsuza" adlı eserinde yer alan "Kayıkçı Parası" Avrupalıların ülkemizde yaptığı arkeolojik kazılara farklı bir bakış sunarak dikkatlerimizi çeker. Fransız inkılabıyla Avrupa'da baş gösteren milliyetçilik fikrini de tetikler. Kendisini Avrupa halklarının atası gören uluslar da güncel bir tarih tezi oluşturma peşine düşerler. Bu konuda başı çeken Almanlar, Homeros'un destanlarında anlatılan Truva'ya yönelip Çanakkale'de arkeolojik kazılara başlar. Bu kazılar için son olarak bölgeye gelen ünlü Alman arkeolog ve bilim adamı Manfred Korfmann'dır. Korfmann kazılar dışında yerel halkla yakından ilgilenir, kahveye gider ve Türkçe öğrenir. Bilhassa Türk müziğine hayran kalır. Bundan sonra hikâye adeta kendisine ulu bir ata arayan Korfmann'ın Anadolu coğrafyasında yaptığı içsel yolculuğa dönüşür. Bu yolculuk medeniyetler beşiği olarak gördüğü Anadolu'dan Truva'ya kadar uzanır. Yazar, Korfmann'ı bu yolculuk sırasında isminden başlayarak dil, tarih ve kültür bağlamında dönüştürür ve karşımıza bambaşka bir kimlikte yeni bir insan çıkarır. Bu dönüşüm Truva'dan Troya'ya ulaşarak mekânsal bir boyut da kazanır. Bu çalışmada, Durali Yılmaz'ın Köprüler Kurmak Sonsuza adlı son eserinde yer alan "Kayıkçı Parası" adlı hikâyesini insan ve mekân dönüşümü açısından analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Durali Yılmaz, Kayıkçı parası, Truva, Manfred Korfmann, Dönüşüm.

ARCHAEOLOGY OF A TRANSFORMATION: KAYIKÇI PARASI

Abstract:

"Kayıkçı Parası", included in Durali Yılmaz's latest book "Köprüler Kurmak Sonsuza", draws attention by offering a different perspective on the archaeological excavations carried out by Europeans in our country and touches on how the idea of nationalism, sparked by the French Revolution, began to emerge in Europe. Nations that see themselves as the ancestors of European peoples also seek to create a current history thesis. The Germans, who took the lead in this regard, turned to Troy, described in Homer's epics, and started archaeological excavations in Çanakkale. The last person to come to the region for these excavations was the famous German archaeologist and scientist Manfred Korfmann. Apart from the excavations, Korfmann pays close attention to the local people, goes to coffee shops and tries to learn Turkish. He especially admires Turkish music. After this, the story turns into the inner journey of Korfmann in the Anatolian geography, as he searches for a great ancestor. This journey extends from Anatolia, which he sees as the cradle of civilizations, to Troy. During this journey, the author transforms Korfmann, starting from his name, in the context of language, history and culture, and presents us with a new person with a completely different identity. This transformation extends from Truva to Troy, gaining a spatial dimension as well. In this study, Durali Yılmaz's short story "Kayıkçı Parası" from his latest work Building Bridges to Eternity is analysed in terms of the transformation of humans and space.

Key words (Keywords): Durali Yılmaz, Boatman's Money, Troy, Manfred Korfmann, Transformation.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ordu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ordu. salihokumus@gmail.com. ORCID: 0000-0001-7990-2469.

Başvuru Tarihi (Received): 03.05.2024 **Kabul Tarihi** (Accepted): 12.08.2024

Giriş

“*Kayıkçı Parası*” Durali Yılmaz’ın² *Köprüler Kurmak Sonsuza* (2022) adlı hikâye kitabında yer alan beş sayfalık bir hikâyedir. Yılmaz, son eseriyle anlatım teknikleri bakımından çıkmaza girdiğini düşündüğü son dönem Türk hikâyesine yeni bir soluk aldirmek arzusundadır. Bu eserde daha önce yayımlanan kitaplarındaki bir kısım hikâyeleri ile son dönemde yazdıkları bir araya getirilir. Aralarındaki bağ eskiden beri denemeye çalıştığı fikir hikâyeciliğidir denebilir. Bu bakımdan *Köprüler Kurmak Sonsuza* hem yazarın fikir hikâyeciliğine ait örneklerini içermesi hem de bizzat bu tarzın nasıl yazılacağını anlatması/göstermesi bakımından son derece önemlidir. Kitapta yer alan *Şimşek ve Kelime*, *Köprüler Kurmak Sonsuza*, *Bir Hikâye Uğruna*, *Sanatın Başlangıcı*, *Başbakanın Gözyaşları* ve *Şaheser Yazmak* adlı ilk altı hikâyede yazar, hikâye üzerine yaptığı poetik tartışmalara yer verir. Bu eserlerde “*hikâye nasıl yazılır*”dan konu buluşuna ve hikâyenin diğer unsurlarına kadar pek çok hususa değinir. Aslında eser, yazarın biyografisi ile birlikte ele alınırsa, bu kitapta yer alan eski hikâyeleriyle başlayan yazma sancısının bir çıkış yolu bulduğuna delalet edebilir. Bu hikâyeler aynı zamanda tür içinde yapılması planlanan bir reformun da habercisi niteliğindedir.

“*Köprüler Kurmak Sonsuza*” yazarın eski hikâyelerinden yaptığı bir seçki niteliğindedir. Bu seçkide daha önce yayımlanmamış iki adet hikâyesi bulunur. Yazarın seçkiyi oluştururken yaptığı düzenleme, değişen hikâye anlayışına uygun olarak tematik bir bütünlük de taşır. Tematik bir sıra gözetilerek oluşturulduğu anlaşılan eser; poetik kaynak, köken ve biçim sorunlarını irdeler. Hikâyeler günlük, anı ve oluşum halindeki herhangi bir türü andırır. Arayış izleğini güçlendiren

² Durali Yılmaz, Yazar, akademisyen. 21 Mart 1948 tarihinde Denizli’nin Acıpayam ilçesinin Köke köyünde dünyaya gelir. İlk öğrenimini burada tamamladıktan sonra Burdur İmam-Hatip Okulu’na kaydolur. 1967 tarihinde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü’ne girer. 1971 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı’nda görev yapar. 1984 yılında İstanbul Üniversitesi’nde okutman olarak atanır. Bir yandan da İktisat Tarihi alanında yüksek lisansını sürdürür. Mimar Sinan Üniversitesi’nde “*Türk Romanının Doğuşu ve Ahmet Mithat (1987)*” adlı tezi ile doktorasını tamamlar. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde göreve başlar. 1991-1995 yılları arasında Harp Akademilerinde dersler verir. 1993’te Yeni Türk Edebiyatı Profesörü unvanını alır. 1995’te Muğla Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi’nin kurucu dekanlığını yürütür. Ardından İstanbul Üniversitesi Türk Dili Bölümü bölüm başkanı olur. 1999’da emekli olan Durali Yılmaz, Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi’nde İletişim Fakültesi Dekanlığı ve 2001’de İstanbul Kültür Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü bölüm başkanlığı görevini yürütür.

Edebiyata ilgisi lise yıllarında başlar. Üniversite eğitimim sırasında Milli Türk Talebe Birliği’ne üye olur, onun yayın organı olan “*Millî Gençlik Dergisi*”nde eserleri yayımlanır. 1970’te Sezai Karakoç’un “*Diriliş*”, 1978’de Necip Fazıl Kısakürek’in “*Büyük Doğu*” dergisinde eserlerini yayımlar. Yılmaz’ın edebî hayatındaki dönüm noktası Necip Fazıl ile tanışıklığı ve Karakoç’un temsil ettiği “*Diriliş Halkası*”na olan yakınlığıyla başlar. “*Hareket*” dergisi bu dönemde eser verdiği bir diğer yayın organıdır. Ayrıca *Edebiyat*, *Hisar*, *Tercüman*, *Türkiye* gibi gazete ve dergilerde de yazıları yayımlanır. 1970’li yılların ikinci yarısından itibaren kitapları da yayımlanmaya başlar. Durali Yılmaz’ın beslendiği diğer bir kaynak da hocası ve dostu Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu’dur. 1987’de onun danışmanlığında hazırladığı “*Türk romanının doğuşu ve Ahmet Mithat Efendi*” başlıklı doktora tezi yapar. Yılmaz hikâyelerinde daha çok tasavvufi, dini, bireysel ve toplumsal değerleri konu alır. Hikâyeleri biçim özellikleri bakımından oldukça deneycidir. İlk dönem hikâyelerinde ben dili hakimdir ve hayali öğelerle süslüdür. İlk hikâyelerinde küçük olaylardan ve duyulardan beslenen Yılmaz, bir anlam arayışı ve bu arayıştan kaynaklanan eylem arzusundadır. “*Gel İçimde Ağla*” ile hikemî bir tarza yönelen yazarın hikâyelerinde olay unsuru ağırlık kazanır. “*Akrebin Dansı*” ile birlikte tasavvufa yönelir. Durali Yılmaz, 1978’de “*Aziz Sofî*”, 1980’de “*Fetva Yokuşu*”, 1982’de “*Gel İçimde Ağla*” adlı yapıtları ile Türkiye Millî Kültür Vakfı Edebiyat Ödülüne layık görülür. Halen İstanbulda ikamet eden Yılmaz, yazma faaliyetlerine devam eder. Eserleri Şunlardır:

Romanları: Savaş Günlüğü (1976), Siyah Perdeli Evler (Donuklar) (1975), Ankara’da Ölüm (1976), Aziz Sofî (Ayasofya Dile Geldi) (1976), Fetva Yokuşu (1978), Kutup Yıldızları (Çilekeş Müslümanlar) (1982), Ölmeden Ölenler (1988), Yesevi İrmakları (Hz. Türkistan Ahmet Yesevi) (1995), Kıyam (1997), Hacı Bektaş Güvencin Anadolu İsyanda (2002), Şeyh Bedrettin (2002). **Öyküleri:** Söylenmeyen (1975), Gel İçimde Ağla (1985), Akrebin Dansı (1989), Tutunma (2009), Dans Edebilmek (1997), Köprüler Kurmak Sonsuza (2022). **İnceleme ve Denemeleri:** Romanımız ve İnsanımız, Roman Kavramı ve Türk Romanının Doğuşu (1990), Türkçe ve Kompozisyon (Ders Notları) (1990) Roman Sanatı ve Toplum (1996) **Senaryo:** Sevgiyi Öğrenen Adam (1987). **Çeviri, Sadeleştirme ve Uyarılma Eserleri:** Hüseyin Fellah (1984), Hay bin Yakzan (1993), Mârifetnâme (1981) (Çanakpınar, 2019: 1-2; Kolay, 2013: 2; Okumuş ve Uğurlu, 2012: 103).

bu teknik ayrıntının altında, dış uyarıcılar yerine içinde hissedeceği ulvî bir ilhamdır. Bulunduğu eşik ise, Batı’da ve Doğu’da bulunmayan Anadolu’dur. Amacı bir tür kişilik bütünlüğüdür. Konu hareketliliğinin ve düşünce çeşitliliğinin çok fazla olması, teknik bakımdan bazı değişimleri beraberinde getirir. Durali Yılmaz hikâyenin unsurlarını bu yönde bir değişime zorlar. Bilindiği gibi daha önce de hikâyede bu türden değişimler yaşanmıştır. Hikâyenin dört unsurundan biri olan olay örgüsünün hikâyelerdeki ağırlığı zaman içinde değişmiştir. II. Meşrutiyetten sonra Ömer Seyfettin’in başarılı örneklerini verdiği Maupassant tarzı olay hikâyeleri ile Cumhuriyet döneminde Memduh Şevket Esendal ve Sait Faik Abasıyanık’ın Çehov tarzı durum hikâyeleri, Türk hikâyeciliğinin iki ana akımını belirlemiştir. Ancak Durali Yılmaz’ın son öyküleri bilhassa “*Şimşek ve Kelime*” ile “*Köprüler Kurmak Sonsuza*” başlıklı hikâyeleri bu ana akımların da dışındadır. Özellikle bu öyküler poetik birer fikir sorgulaması içerirler. Olay ya da durum yoktur ya da hiç önemli değildir. Mevcut paradigmadan farklı olarak yazarın eserden hayata yansımaları istediği fikirler vardır. Hikâye türü, bu iki hikâye özelinde düşünüldüğünde Durali Yılmaz için, modern çağa etki etmesi istenen bir tartışma havuzudur (Yılmaz, 2022: 10).

Hikâyelerinde toplumsal algılara ve halk kültürüne fazlaca yer ayıran Yılmaz, tüm eserlerinde ideal olanla gerçeğin çatıştığı kavşağı dikkat noktası olarak kullanır. Son eseri “*Köprüler Kurmak Sonsuza*” da da aynı tavrını sürdürür.

1. Bir Dönüşümün Arkeolojisi: Kayıkçı Parası

Kayıkçı Parası, yeni anlatım teklifleri olan bir hikâyedir. Olay örgüsü iki bilim adamının konuşması ile oluşur ve genişler. Bu genişleme binyıllar boyunca yaşanan medeniyet halkalarının gündeme gelmesiyle kültürel boyuta iner ve kişileri etkileyen özellikler kazanır. Eserde kişileri çeşitli yönlerden etkileyen figürler bulunmaktadır. Bu figürler; şarkı ve türküler, Hektor, Kayıkçı Parası ve Truva-Troya dönüşümüdür. Bunlar aynı zamanda hikâyenin kırılma noktalarını da teşkil eder.

Eserin şahıs kadrosu Prof. Dr. Manfred Korfmann³, Doç. Dr. Ahmet Ermiş⁴ ve köylülerdir. Manfred Korfmann asıl kahraman; Doç. Dr. Ahmet Ermiş yardımcı kahraman, köylüler ise yönlendirici kahramanlardır.

Anlatıcı, olaylar olup bittikten hemen sonra anlatmaktadır. Eserde olaylar genellikle hâkim bakış açılı üçüncü tekil anlatıcı tarafından aktarılır. Zaman zaman müşahit anlatıcı hissi uyandırması nedeniyle çoklu bakış açısına sahiptir denilebilir. Anlatımda özetleme, monolog, diyalog gibi teknikler kullanılarak tek düzelikten kaçınılır. Merak unsurunu diri tutan hayal ve gerçek geçişleri bulunur. Müzik, türkü ve tarih kültüre özgü algıyı oluşturan unsurlar olarak kullanılır.

Korfmann’ın biyografisinden yola çıkarak eserin nesnel zamanının 1981 ve 2005 yılları arasında olduğu söylenebilir. Hikâyenin vak’a zamanı akşamüzeridir. Eser geri dönüşler yoluyla daha eski zamanlara da gitmektedir. Köy kahvesinde türkü dinlediği günler, Truva Savaşı⁵, Roma⁶ ve Osmanlı Devleti⁷ dönemleri ve beş bin yıl öncesi⁸ ile bugün arasındaki zaman dilimi geri dönüşlerle genişleyen vak’a zamanını oluşturur.

³ Tübingen Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak çalışmış ve Çanakkale’de arkeolojik kazılar yürütmüştür (Rose, 2006). Troya Ören Yeri’nde yürüttüğü kazı çalışmalarının tarihi 1981-1988 arasındadır (Troia Vakfı, 2023).

⁴ Kurgulanmış bir kişidir.

⁵ Truva Savaşı M.Ö. 1240-1230 yılları arasında yapılmıştır (Şiraz, 2006: 2). Savaşın tarafları Akhalılar ile Truvalılardır (Kaya, 2017: 1).

⁶ Roma Devleti’nin kuruluşuna dair gelen bilgiler efsanelere dayanır. Çapan ve Güvenç’in; Atlan ve Demircioğlu’ndan aktardığına göre Roma Devleti’nin kuruluş tarihi “M.Ö. 21 Nisan 753” tür (Çapan & Güvenç, 2017: 630).

⁷ Osmanlı Devleti 14. yüzyılın başlarında; yani 1299-1300 yıllarında kurulmuştur (Kılıçbay, 1999: 93).

⁸ “Beş bin yıl önce ifadesi bizi M.Ö. 2920-2200 arasında tarihlenen ve arkeologlarca Truva-I olarak kaydedilen “Denizsel Truva Kültürü” ne götürmektedir (Unesco, 2009: 9).

Hikâyede mekân, Korfmann'ın kazılarını yaptığı Çanakkale/Hisarlık Tepesi'dir. *Kayıkçı Parası*, günümüz Türkçesi ile yazılmış akıcı ve duru bir üsluba sahiptir. Yer yer devrik cümleler bulunur.

Eserde, ayrılık, mahşerde buluşma, ecel, şefaath gibi kavramlar inançların toplumsal yapıya etkisini açıklamak için özellikle vurgulanan sözcüklerdir. Leitmotiv olarak, “*Ecel ayırsa bile mahşerde buluşuruz.*” cümlesi 3, Truva kelimesi 15, Troya kelimesi 3 ve Kayıkçı Parası 2 kez kullanılır. Batılı bakış açılarının yoğun olduğu paragraflarda Truva, Doğulu bakış açılarının yoğun olduğu paragraflarda Troya kullanımı tercih edilir. Troya'nın sayıca az olması, dönüşümün henüz yeni başladığına işaret eder. Eserde müzik eserleri, türküler, tarihsel ve toplumsal etkileri açıklayan ve destekleyen unsurlar olarak kullanılır.

Eserin analizine geçmeden önce hikâyeyi daha iyi anlamak/anlatmak için kısaca özetlemek yerinde olacaktır:

“Avrupa halklarının atası olarak kendilerine güncel bir tarih tezi kurgulamak isteyen Almanlar; Homeros'un destanını anlattığı Truva ile ilgili arkeolojik bir kanıt bulmak için Çanakkale'de kazılar başlatır. Bu amaçla Prof. Dr. Manfred Korfmann bölgeye gelir. Bölge halkıyla yakın bir ilişki kurar, Türkçe öğrenir, müzik dinler, kahveye gider. Türklerin yaşayış ve hayata bakışları onu derinden etkiler.

Korfmann'ın zihnindeki Truvalılar; kahraman, medenî, bilinçli ve dinamik bir kültür gücüdür. Oysa günümüz Truva'sının sahipleri, efsanevî savaşın tüm cephelemlerini tarla olarak kullanır, tarihî yapıları hiç önemez, hatta tahrip eder. Korfmann'ın hipotezine göre; Truvalılar Almanların değil, tıpkı şu an şahit olduğu kayıtsız bir Anadolu Halkının atası olabilir. Köy kahvesinde dinlediği bir şarkı düşüncelerini değiştirir. Şarkının sözlerine göre, ölümün sonu ayrılık değil, alternatif bir buluşmadır: “Ecel ayırsa bile mahşerde buluşuruz.” Korfmann, bu türkü ile; kayıtsızlık olarak değerlendirdiği davranış kalıplarının belki de stres unsurlarını yok edici bir dönüşüm inşası olabileceğini fark eder. Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Ermiş ile sohbetinde hipotezini çürüten başka bir türkünün etkisinde kalan Korfmann, zihninde Truva-Türkiye denkliğini kuran inanç faktörüne yoğunlaşır. O'nun başından beri kayıtsızlık, ilgisizlik zannettiği şey aslında kesin inançtan kaynaklanan sakin ruhtur. Korfmann'ın elde ettiği kazı bulguları da bu düşünceyi destekler. Roma dönemi mezarlarından sürekli çıkan madeni para (kayıkçı parası) ve Truva'da bulunduğu yazılı mühür, bölge kültürünün kesintisiz devam ettiğini kanıtlayan verilerdir.

Korfmann'ın yerleşik inançlarından vazgeçtiğini sezinleyen Ahmet Ermiş de yıllardır içinde yaşayıp fark etmediği gizli değerlerin etkisini hissetmeye başlar. Ahmet Ermiş için Truva Savaşı ile Çanakkale Savaşı tarihin farklı dönemlerinde aynı düşünceden kaynaklanmış benzer senaryolardır.

Bilim adamı Korfmann, peşine düştüğü gizemi çözerek gizemin adeta bir parçası olur. Artık Troyalı olduğunu, adının da tıpkı köylülerin ona seslendiği gibi “Osman” olduğunu açıklar. Korfmann'ın yeni tarih tezi; ölümü yaşama, Truva'yı Troya'ya, Korfmann'ı Osman'a dönüştüren kültürün bilincine ulaşmak ve dünya tarihini değiştirmektir.”

Avrupa halklarının atası konumunda olacak şekilde kendilerine güncel bir tarih tezi kurmak isteyen Almanlar, kendi bilim adamı ve arkeologlarını uygarlıkların merkezi olarak gördükleri Anadolu'ya gönderip kendilerine yeni bir ata arama çabası içerisine girerler. Bu aslında yeni bir tarih tezi kurmak anlamına gelir. Almanlar Homeros'un destanında anlatılan Truva'yı kendileri için bir çıkış noktası görür, arkeolojik bir kanıt bulabilmek amacıyla da Çanakkale'de kazılar

yapar. XIX. ve XX. Yüzyılda ölkemizde çeşitli kılıflarla yapılan kazıların birçoğu bu çabanın bir ürünüdür. Bu amaçla ölkemizde arkeolojik bir kazı başlatanların en sonuncusu Manfred Korfmann'dır. Korfmann bir ilim adamı ve profesördür. Bölgede kazılar yapan Korfmann, Türkçe öğrenir, bölge halkıyla yakın bir ilişki kurar. Kahveye gidip oturur, Türk müziğini dinler. Köylülerin hayata, tarihe bakışlarını sorgular. Zamanla Müslüman olarak Osman'a dönüşür. Dönüşüm Truva imgesi üzerinden mekânda da sağlanır. Arkeoloji aslında Almanların arzusunu yerine getiremeye de Truva'yı Troya'ya dönüştürerek yeni bir Türk tezi yaratır.

Bu anlamda hikâyeye aslında bir mekân ve insan dönüşümünü anlatıyor denilebilir. Yazar "Anadolu kültürünün gücü"nü de kültürel öğelerin dönüştürücülüğü üzerinden vermeye çalışır. Hikâyede, kültüre özgü algı, tarih tezlerinin yol açtığı ön yargılar, eski inanışlar ve mitler, kültürel aidiyet, ritüeller, bugüne yansıyan tarih, coğrafyanın kuşatıcılığı, dönüşüm, zihinsel ihtida, kanıtlayıcı arkeoloji ile güncellenen tarih gibi tema parçacıkları dikkati çeker. Bu parçacıklar aynı zamanda hikâyenin de ileti yükünü oluştururlar. Kültürel unsurlar çoğunlukla ileti ağlarında arka plan olarak kullanılır (Kolay, 2013: 125).

Kayıkçı Parası adlı hikâyede kültürel yapının ağırlıklı mekânı Çanakkale'dir. Çanakkale'de; Homeros anlatılarıyla ilişkilendirilen Alman tarih tezini kanıtlamak için bölgede son dönem kazılarını yapan Prof. Dr. Manfred Korfmann, etkisi altına girdiği Anadolu kültürü tarafından kuşatılır. Bölgede elde ettiği arkeolojik bulgularla, son dönemde etkilendiği Anadolu Kültürü'nü örtüştürebilmesi için ön yargılarından kurtulması zorunludur. Bunun için de türküler aracı kılınır. Zihnî sorgulamalarında parçaları birleştiren Korfmann kendini sentezleyerek dönüşür ve Türkleşir.

Hikâyeye, bir kültür kurcalayıcısı olarak gösterilen Prof. Dr. Manfred Korfmann'ın kafa ve ruh karışıklığı ile başlar. Köy kahvesinde dinlediği müzikten etkilenen Korfmann Türkiye'ye geliş sebebini ve yaptığı işi sorgulamaya başlar. Günlerdir kazdığı Truva kalıntıları; artık coğrafyasıyla uyuşmayan taş parçaları gibidir. İlk gününden bugüne kapalı bir sistem halinde kendi öğeleriyle ilerleyen tarihi devir, sanki kendi toprağı ile sağladığı büyüğü uyumunu yitirir. Korfmann önce denize sonra ovaya bakar. Yunanlılar'ın -Akhaler kılığında iken- çıkarma yapıp Truva Savaşı'nı başlattıkları sahil şimdi bir ekin tarlasıdır. Burada anlatıcının önce denize sonra ovaya bakarak ikisinin kesişim noktası olan sahile dikkat çekmesi manidardır. Deniz ve ovanın buluştuğı alan iki ordunun, iki medeniyetin, Doğu ile Batı'nın ilk temas ettiği mekândır⁹. Dolayısıyla sahil adeta bir sentez merkezidir. Ne var ki böyle önemli bir alan şimdilerde basit bir "ekin tarlası" dır. Resmî tarih öğretileriyle devam eden Almanya tahsili boyunca, Truva'da soylu bir atası olduğuna inanan Korfmann için bu durum bir farkındalık eksiğinin veya kollektif bir cehaletin sonucudur. Fakat ortada bir çelişki vardır: Truvalıların torunları, tarihin kaydettiği Truvalılara benzememektedir. Tanrılara kafa tutacak kadar cesur ve medeniyetlere kaynaklık edebilecek kadar üstün meziyetli Truvalılardan geriye köylüler mi kalmıştır? Üstelik bu torunlar atalarından kalan her türlü malzemeyi görmezden gelerek sürüp eşelemekte, ekin tarlası haline getirmektedirler. Korfmann'ın yüksek kültür sahibi ataların torunlarından beklediği davranışlar bunlar değildir. Bu adeta bir umursamazlıktır. Başarılı bir arkeolog olan Korfmann, tarih metoduna da aşınadır. Eski devirlerde tarihi kalıntıların uzak coğrafyaların katmanlarında nasıl biriktiğini iyi bilmektedir. Sözlerinden etkilendiği müziğin Almanlardan çok buradaki her şeye kayıtsız olan insanların davranış kalıplarıyla örtüştüğünü görülür. Belki de kendilerine medenî bir ata aramak istemeyecek kadar kendilerine güvenmektedirler. Anlatıcı, bu ihtimaller içinden bizi ilk kırılma noktasına götürür: "*Ecel ayırsa bile mahşerde buluşuruz*" (Yılmaz, 2022: 73).

Korfmann, kendi kültüründe olmayan bir teselli ile karşılaşmıştır. Truva'nın Türkleri için öbür dünya, bu dünyanın telafi edilebileceği üstün bir mekândır. Haliyle Truva onların algısında basit

⁹ Efsanevî şeklini Homeros'tan öğrendiğimiz Truva Savaşı, ilk dünya savaşı ve "öteki" ne ilişkin ilk güç mücadelesi olarak değerlendirilmektedir (Kantarıcı, 2021: 176).

bir arazidir. Nasıl olsa daha iyisine sahip olacağından bu kadar emin olan bugünün Truvalısı için tarihi kalıntının ne önemi olabilir? Öbür dünyanın bilinmezliği bu dünyanın imajlarıyla tasarlandığına göre bilinmezlik de söz konusu edilmez. Truvalı; hayatın anlamsızlığına dair bir denklem tasarlayıp, eşitsizliği gidermiş ve işine geldiği gibi dünya arazisini kullanma yolunu açmıştır. Yazar/anlatıcı burada hem günümüz Truvalısı hem de kendisi için monolog şeklinde bir farkındalık tespiti yapar:

“‘Bunlar, kendileriyle barışıklar.’ diye kendi kendine söylendi. ‘Bu yüzden kendilerine güvenleri var. Her iki dünyaya da sıradan bir hayat gibi bakıyorlar. Kafaları, bilinmeyenle karmaşık değil veya bilinmeyenin yerine bilinenleri koymuşlar’ ” (Yılmaz, 2022, s. 73-74).

Korfmann’ın farkındalık monoloğu kazı arkadaşı Ahmet Ermiş tarafından da hissedilir ve ikinci kırılma noktası ikisinin aralarındaki bir diyalogla başlar. Korfmann, iç sesinin dışa yansıdığı farkında değildir. Bilincinde kavradığı medeniyet özü ise onu konuşturmuş, bilinç duvarlarını saydamlaştırmıştır. Bu durumdan biraz rahatsız olan Korfmann kısa bir irkilme ve toparlanmadan sonra:

“‘Türküleriniz beni çok etkiliyor. Türkçe öğrendiğime en çok bunun için seviniyorum. (...) Şu köy kahvesinde duyduğum türkü: Ecel ayırsa bile mahşerde buluşuruz... Müthiş bir sözdü bu, ama kimse aldırılmıyordu, söylenenin farkında bile değillerdi. Tıpkı Truva kalıntılarına bakarken ki gibi ilgisizdiler’ ” (Yılmaz, 2022, s. 74).

Korfmann’ın Anadolu’da duyduğu Türkçe sözlü müziklerin tümüne “türkü” demesi Ahmet Ermiş tarafından fark edilir ancak düzeltilme gereği duyulmaz. Korfmann’ın türkü dediği müzik gerçekte nihavend bir şarkıdır.¹⁰ Ahmet Ermiş bu gerçeği düşünürken belleğine türküler üşüşür. Korfmann’a daha çarpıcı bir örnek sunar: “*Yarın mahşer günü şefaata etse / Kaçarım mahşerden barışmam gayri...*” (Yılmaz, 2022, s. 74).

Korfmann’ın hayret derecesi daha da artar ve bütün bu sözlerin sıradan bir türkü gibi dinlendiği gerçeğini pekiştirerek, Ahmet Ermiş’e şaşkınlığını bildirir. Korfmann inanç derecesinin yüksekliğinin yansıtılmasına paralel olarak gökyüzüne bakar ve kayıtsızlığın anatomisini daha derinden dile getirir: “*Öte dünyayı sıradan bir hayat gibi gören insanlar için Truva’da yaşananların ne önemi olabilir*” (Yılmaz, 2022, s. 74).

Burada dikkatimizi çeken ilk husus Korfmann’ın kültürel işlenmişliğidir. Zikrettiğimiz paragraflar boyunca Korfmann’ın mecazları anlayabilecek seviyede Türkçe bildiği ve “ecel, mahşer, şefaata” gibi bize özgü kavramlara aşına olduğu anlaşılmaktadır. Dil ve kültür ilişkisi üzerinden Korfmann millî bir ihtida için hazırlanmış durumdadır. Bu eşikte hızlandırıcı manevrayı türküler yapar. Türkçe’nin dağarcığına sonradan dahil olmuş bu inanç temsilcisi kelimeleri detaylıca anlayabilen Korfmann’ın şarkı-türkü ayrımını bilemeyeceğini düşünmek de abes olur. O halde, Korfmann, Anadolu’da Türkçe sözlü tüm müziklere türkü diyerek, dönüşümün alt başlıklarından şimdilik ilkinin işaret ettiği düşünülebilir. O’nun için bu coğrafyada Türkçe zikredilen her müzik Türkleşmiş ve türkü olmuştur. Diğer önemli bir husus da inanç sistemi üzerine yaptığı yorumlardır. Korfmann, sosyoloji ile inanç sistemi bağını kurabilecek kadar kendini Türklüğe yakın hissetmektedir. Figürleri detaylandırmak ve yorumlama kolaylığı sağlaması bakımından etkileri bir tabloyla gösterebiliriz:

¹⁰ Eserin güfte ve bestesi Şekip Ayhan Özışık’a aittir. Eser, Emin Ogan Üsküdar Musiki Cemiyeti Neşriyatı’nca 3839 repertuar numarasıyla kaydedilmiştir (Özışık, 2024).

Tablo 1 : Figürler ve Etkileri

Figür	Etkilenen Kahraman	Etkinin Sonucu
Şarkı ve türküler (ecel, mahşer, şefaft)	Manfred Korfmann	-Çözümleme ihtiyacı -Ezber bozma -Farkındalık -Yaşam ve ahiret karşılaştırması
	Ahmet Ermiş	-Milli benlik -Alternatif evren tasarımı

Korfmann günlerdir dinlediği türkünün sözleri dolayısıyla şahit olduğu kültürü çözümleme ihtiyacı hisseder. Kendi kendine söylenirken iç monologlarına sığmayan sesi, önyargılarının bozulduğu bir çözümleme yaptığının belirtisidir. Bu noktada Korfmann için yeni bir farkındalık oluşur. Sezinlediği, bazı yönlerini algılayabildiği dönüşüm ve kendine mal etme özelliği çok yüksek olan Truva/Anadolu kültürü Korfmann'ı sentez düzeyine çıkarabilecek bir farkındalıkla dürtmüştür. Bu farkındalık düzeyine göre, zıt gibi görünenler bir çırpıda eşitlenmekte; kayıp ve kazanç, ölüm ve yaşam, ayrılık (ölüm) ve buluşma (mahşer) küçük bir hamleyle zihnen denkleşmektedir. Korfmann'ın bir süredir tortularını özümlediği kültür şimdi onu kuvvetle içine çekmekte, ezberini dönüştürmekte ve bakışını genişletmektedir.

Ahmet Ermiş ise, Korfmann'ın adını koyduğu kayıtsızlık düzeyinde yaşamakta olan, kuşatıcı kültürün bireyidir. Korfmann'ın tespitleri karşısında afallayan, onun etkilendiği sözlerden sonra durgunlaşan Ermiş'in zihnen çağrışımlar yaşaması; bilincine etki eden kuvvetin Ermiş'i de sentez düzeyine çıkarmasında aranmalıdır. Ahmet Ermiş de böylece Korfmann'ın güdülemesiyle yıllardır farkında olmadığı değer sistemini fark eder. Ermiş'i yoğuran, milli benliğini inşa eden, onun için alternatif bir evren tasarlayan inanç sisteminin anahtarı türküler olmuştur.

Korfmann'ın hayreti ve Ermiş'in şaşkınlığı üçüncü kırılma noktasında zirveye ulaşır. Başından beri sezinlediği Truva ve Anadolu eşitliğinden artık emindir:

“Ben böyle bir inanç görmedim. Sanki ölümden sonraki hayat daha gerçek, buna inanıyorlar. Öte dünyayı sıradan bir hayat gibi gören insanlar için Truva'da yaşananların ne önemi olabilir? Sanırım Truvalılar da böyleydiler. Şimdi kesin olarak söyleyebilirim ki, bu insanlar Hektor'un torunlarıdır... Ancak böyle bir inanç insanı Hektor yapabilir... İnsan öleceğini bile bile Tanrısal Aşil'le nasıl savaşabilir? Asıl kahraman da budur bence. Tanrıların kendisini kutsayarak ölümsüzleştirdiğine inanarak savaşa tutuşmak, yiğitlik olamaz” (Yılmaz, 2022, s. 74-75).

Şahit olduğu yaşam örgüsü Korfmann'ın kafasındaki tarih tezini yıkar, dinlediği müzik ise ona yeni bir denklem verir: Truva = Anadolu. Sınır taşlarını inançların oluşturduğu bu düşünce sistemi, binyıllardır süren bir sentezleme aygıtı yaratır. Artık Korfmann'ın şüpheleri son bulmaya başlar. Yarı tanrı Aşil'e kafa tutabilen Hektor'un iç dinamiği bu düşünce ve inançtan başka bir şey değildir. Tanrıyı asla alt edemeyeceğinin bilincinde olan Hektor, öldükten sonra nasıl olsa yaşamına devam edebileceği başka bir dünyanın varlığından emindir. Hektor, ölümü alt edebilen paradigmanın evreninde şekillenmiş bir Anadolulu'dur. Gerçek kahramanlık da yenilmeyeceği kesin olan Aşil'e karşı sergilenen cesarete aranmalıdır. Bu cesaret örgütlü ve güdümlü bir cesarettir. Hektor ve halkı, kutsiyeti olan Aşil'e karşı korkusuzca savaşırken, güçlerini bugüne de yansıyan ve gerçekliği pekiştirilmiş ikinci bir hayat felsefesinden alırlar.

Bu aşamada Aşil ve Hektor arasındaki kıyaslamanın tarihsel arka planına bir göz atmakta fayda görmekteyiz. Aşil ve Hektor, Homeros'un İlyada destanında anlattığı Truva/Troya Savaşı'nın taraflarıdır (Homeros, 2017: 4). Homeros'a göre Troya veliahtı Paris, Sparta kralını Menelaos'un eşi Helena'yı kaçıtır. Bunun üzerine Akha (günümüzde Yunanistan) ordusu büyük bir donanma ile Truva'yı kuşatır ve savaş başlar (Memiş, 2021: 364). Savaşın son anlarında Hefaestos (silah

tanrısı) tarafından zırhlarla giydirilen Akhilleus (Aşil); Hektor'u boğazından mızraklayarak öldürür (Homeros, 2017: 483). Savaşın efsanevî nedeni, güzelliği dillere destan Helena olsa da tarihî açıdan farklı yorumlamalar vardır. Savaşın sebebini Truva'nın jeopolitik konumu ile ilişkilendiren görüşe göre, asıl neden Akha-Troya (Yunanistan-Türkiye) arasındaki deniz yolu problemi. Bugünkü Çanakkale/Hisarlık Tepesi'ne denk gelen Truva yerleşimi boğazın hâkim noktasıdır ve Karadeniz su yolunu kontrol etmektedir. Troyalılar'ın; Afganistan bölgesinden kalay ithali yapan Akhalar'ın geçiş yolunu engellediği varsayımı üzerine kurulan hipotez, bölgedeki batık gemi buluntularıyla örtüşmektedir. Bu konudaki araştırma bulguları, savaşın nedenlerini bu ihtimaller üzerinden özetler; fakat devrin zihin yapısının, ticari bir savaşa tutuşacak kadar iktisadî olmadığı ihtimalini de göz ardı etmez (Kaya, 2017: 6). Şimdilik kesin bilgileri arkeolojik sahada bekleyen Troya Savaşı'nın tarihi seyri bu şekildedir.

Hikâyenin metinlerarasılığa da açılan penceresi olarak Homeros Destanı'nı ele aldıktan sonra çalışmamız için gerekli olan figürlerin analizine devam edebiliriz. Aşil ve Hektor arasında büyük bir denklik problemi vardır. Aşil daima en güçlü taraftır, çünkü tanrıların çocuğudur ve yarı tanrı yarı insan özellikleri gösterir. Bu aynı zamanda ona ölümsüzlük sağlar. Nitekim savaş boyunca tanrılar tarafından da sürekli korunur. Hektor ise ölümlü olduğunun bilincinde bir insanogludur. Hektor'un Aşil karşısında kaybedeceğini bile bile korkusuzca savaşmasının ardında kültürüne özgü inançlar yer alır. Eserde Aşil'e kafa tutan Hektor, kahramanların tarih ve bugünü pekiştirmelerinde etkili bir figürdür.

Hektor, tarihsel arka planı değerlendirildiğinde eser için oldukça güçlü bir figürdür. Korfmann O'nu düşünerek hipotez halinde tasarladığı düşüncüyü kanıtlamaya bir adım daha yaklaşır. İncanın yiğitlik kattığı ve kahramanlaştırdığı Hektor, kayıtsızlığın arkasında duran imanı tek başına açıklayabilmektedir.

Tablo 2: *Hektor'un Hikâyenin Kahramanları Üzerindeki Etkileri*

Figür	Etkilenen Kahraman	Etkinin Sonucu
Hektor	Manfred Korfmann	-Çıkarım -Kanıtama -İnanç ve kahraman ilişkisi
	Ahmet Ermiş	-Ödünleme -Sanal gerçeklik

Ahmet Ermiş ise Hektor ile ilgili diyalogdan sonra durgunluktan hayale geçer. Akşam karanlığı çöktükten sonra belirginleşen ışıklara dalarken kahramanı olduğu bir savaşı hayal eder. Nitekim yakın geçmişte dedeleri de öleceklerini bile bile Batı ile tam burada savaşır. Acaba Ermiş'in ataları ile Truvalı Hektor'un taşıdığı kanla tıpa tıp aynı mıdır? Truva Savaşı'nda Truva'yı kuşatan donanmanın sahibi Agamemnon; binlerce yıl sonra yine aynı felsefe ile mi Çanakkale'yi kuşatır? Batı tanrılarının uğuruyla korunduğuna inanılan müttefik donanmalarının karşısında öleceğini bile bile cepheye direnen, incancı güce dönüştürüp kaldırılması imkânsız top mermisini iki kez ateşleyen Seyit Onbaşı başka bir Hektor mudur? Yani vatan bir incanın sonucu mudur? İzah ettiğimiz figürlerden yola çıkarak bu soruların hepsine rahatlıkla evet diyebiliriz. Çünkü Çanakkale'yi tıpkı uzak tarihte kuşatan kişinin Agamemnon adını taşıdığı gibi, yakın tarihte kuşatan en büyük zırhlının adı da Agamemnon'dur. Binlerce yıl önce Truva'yı kuşatıp eli boş dönen Agamemnon; binlerce yıl sonra da yaralanarak savaşı terk eder. Ahmet Ermiş bu yönüyle Çanakkale Savaşı'nın kahramanlığını daha yüksek bir mertebede görür. Çünkü Truva Savaşı'nda Hektor ölü, Çanakkale Savaşı'nda "Türk" diridir. Truva'da Agamemnon karaya ayak basıp şehri yıkar, Çanakkale Savaşı'nda Agamemnon arkasına bile bakmadan kaçır. Çanakkale'de Agamemnon'u rüsva eden her asker Hektor'dan daha kahramandır. Ahmet Ermiş'in bu fikirlerinin etrafındaki hale ise yine bir türküdür: "*Çanakkale içinde vurdular beni.*" Ahmet Ermiş şimdi tıpkı Korfmann gibi bir eşikte, kendi mayasının kokusunu duymaktadır. Bugüne kadar kayıtsız kaldığı

halk müziği, ona ait olduğu ocağı yeniden hatırlatır. Düşünceleri derinleştikçe kafasındaki sorular çoğalır. Yazar bu soruları bir iç monolog ile okuyucuyla da paylaşır:

“Anadolu insanını binlerce yıldır ayakta tutan, bunca saldırıya karşın Anadolu’yu vatan olarak tutmasını sağlayan, Anadolu müziğinin dillendirdiği bu inanç mıydı? Hitit’ten Truva’ya, Roma’dan Osmanlı’ya bunca cihan devletinin temelinde bu inanç mı vardı? Truva halkı, bu inancı acaba nasıl dile getirmişti? Öte dünyayı yakından tanırçasına, bilinmeyi onlar da kafalarından silip atmışlar mıydı” (Yılmaz, 2022, s. 75).

Bu soruların sahibi Doç. Dr. Ahmet Ermiş, eserin yönlendirici kişisidir ve Korfmann’ın aksine kurgusal bir şahıstır. Korfmann’la bu aşamada diyalog halinde olmadığından, iç dünyasından yankılanan bu soruların hepsi gerçekte okura sorulmuş yönlendirici sorulardır. O halde okur olarak soruları irdeleyelim. Eserde türküler yoluyla denklemler eşitlendiğine göre Anadolu inancının vasıtası, evet türkülerdir. Binlerce yıl öncesinde olduğu gibi bugün de Anadolu’yu vatan toprağı haline getiren inanç, Batı’da olmayan bir evren tahayyülüdür. Hektor, ölse bile sadece mekânını değiştirir. Tanrıya karşı gelip mahşer alanını terk edebilir veya bu dünyada ayrıldığı sevgilisiyle mahşerde buluşabilir. Truva yalnızca bir kent değil, bütünlüğü olan bir zihin tasarımıdır.

Hikâyenin yoğunluğu zirveye ulaşırken yeni bir kırılma noktasıyla karşılaşırız. Bu kez hamleyi hikâyenin yönlendirici kişisi olan Ahmet Ermiş yapar:

“Hocam. (...) Kayıkçı Parasına ne dersiniz?”

‘Evet.’ dedi Profesör, artık iyiden iyiye şaşmıştı. ‘Roma dönemi Anadolu mezarlarında sık sık rastlıyoruz.’ Bir süre sustu. (...) ‘Romalıların inancına göre, öte dünyada bir büyük ırmak vardır. Cennete ulaşmak için bu ırmağı geçmek gerekiyordu. Bunun için de kayık kiralanırdı. Ölenin cebine işte bunun için para koyuyorlardı.’ ” (Yılmaz, 2022, s. 75-76).

Yazar/anlatıcı tarafından detaylıca açıklanan kayıkçı parası, Yunan mitolojisinde ölenlerin ruhunu ölümler ülkesi Hades’e teslim eden Kharon’a ödenen paradır (Şahin, 2004: 136). Kharon, Yunan mitolojisine ait bir unsurdur ve Roma, Mısır, Babil, Sümer uygarlıklarına sirayet edebilecek kadar güçlü bir inanç figürüdür. Ele aldığımız hikâyede ise kayıkçı parası iki dünya arasında bir iletişim unsuru olarak kullanılır. Korfmann’a Kayıkçı Parasını hatırlatan Ahmet Ermiş olsa da Korfmann sanki kendi kendine mırıldanarak konuşmaktadır. İzini sürdürdüğü Truva ve Anadolu eşitliği için kanıtlar gittikçe çoğalır, heyecanı da sürekli tazelenir. *Kayıkçı Parası*’nın karakterleri iki dünya arasındaki tavırları bakımından da oldukça düşündürücüdür.

Kayıkçı Parasının gündeme gelmesiyle daha derinlerde kendi kendine konuşan Korfmann, Ahmet Ermiş’in kanıtlayıcı konuşmalarıyla keşfin doruk noktalarına doğru çıkar: Ermiş, yoksulların altın bulamayınca mezara “kalp para” (sahte para) koyduklarını ifade eder. Korfmann bunu daha da ilginç bulur:

“Öte dünyadaki kayıkçıyı aldatabileceğine inanmak... Tıpkı bu dünyadaki gibi... Ama varlığından asla şüphe etmiyorlar. Mithiş, müthiş!... ... Ecel ayırsa bile mahşerde buluşuruz. ... Sanki o dünya; buradan daha gerçek...” (Yılmaz, 2022, s. 76).

Hikâye boyunca Korfmann’la birlikte kendi kültürünü keşfe başlayan Ermiş’in burada yönlendirici kişi olarak artık kanıtlar sunmaya başladığı görülür. Korfmann, onun sayesinde kanıtlayıcı karakter özelliklerini pekiştirirken Ermiş mitolojiyi bugüne yaklaştıran buluşu yapar. Truva, öbür dünyanın insanlarını kandırmayı planlayabilecek kadar öbür dünyaya inanmaktadır. Agamemnon’a kafa tutan bir Hektor olmanın, Çanakkale Savaşı’nda devasa bir dünya donanmasına yıkık dökük silahlarla yıllarca direnmenin felsefesi öbür dünya inancıdır. Üstelik

öbür dünya düzenlenebilir, ihtiyaca göre bu dünyadan dizayn edilebilir bir dünyadır da. Cennete gidebilmek için ibadet eden, hayır işleyen Anadolu'lu nasıl ki öbür dünyası için bir düzenleme yapıyorsa, cenazesinin mezarına kayıkçı parası koyan insan da öbür dünyasını dizayn etmeye çalışmaktadır. Ecel, Truvalı için ayrılık değil, sadece mekân değişikliğidir. Nasıl olsa yeniden buluşma mutlaka gerçekleşecektir. Bu güven ve eminlik içinde büyülenen Korfmann bu dünyadan daha gerçek olan öbür dünya düşüncesi ile hayal alemine dalar. Truvalı'nın alternatif gerçeği onun da alternatif bir gerçek yaşamasına sebep olur: Bu alternatif yeni bir kırılma noktasını teşkil eden gerçekliktir.

Şimdilerde bir ekin tarlası olan Truva'da bir an kendisini kral olarak görür. Truva'nın her şeyi inancın istediği gibi eşitleyen figürleri şimdi onun gerçeğini hayalle eşitler. Korfmann'ın gerçeği sık sık hayalle buluştuktan sonra bizi de Truva'nın gerçeğine ulaştıracaktır:

“ ‘Burası Truva değil, Avrupalılar yanlış söylüyorlar. Burası Troya'dır. Türkçeye uygun olan da budur.’ (...) ‘Ben Troyalıların torunuyum’ (...) Bundan böyle adım da Osman'dır. Biliyorsun, köylüler bana hep ‘Osman Hoca’ diyorlar. Kendi dillerinde ne de güzel ifade ediyorlarmış meğer, ama ben kavrayamamışım. (...) Evet benim adım bundan böyle Osman'dır” (Yılmaz, 2022, s. 76-77).

Almanlar, on dokuzuncu yüzyılın ortalarından beri Truva bölgesinde kazılar yapmaktadır¹¹. Bu kazılardaki özel hedefleri ise Homeros anlatılarında yer alan bazı figürlere ulaşabilmektir. Bu amaçla çok sayıda tarihi eseri de tahrip ve talan edip bir kısmını da kendi ülkelerine kaçırmışlar. Ayrıca bölgenin kronolojik verilerini de bozarak gerçek Truvalıların atalarıyla bağlantı kurmalarını engellemek isterler. Hikâyede adı geçen Schliemann'ın bu davranışları Ahmet Ermiş'in dikkatiyle sunulur. Almanlar Schliemann'ı Truva hazinelerini layık gördükleri Almanya'ya getirdiği için Schliemann adına her yıl anma günleri yapmaktadır. Schliemann'ın tersine Korfmann ise Truva'nın sanki koruyucusu, dilinden anlayanı ve onun uzantısıdır. Türkülerin etkisiyle ön yargılarından arınan, Ahmet Ermiş'in yönlendirmesi ve örnekleriyle hipotezini değiştiren Korfmann, kendi teorisini de yeniden inşa eder. Artık dönüşmüş, ruhunun ihtiyacı olan inanç sistemini de bulmuştur. Korfmann'ın dönüşümü üzerinden Truva artık Troya, Korfmann ise köylülerin telaffuzuyla Osman olmuştur.

Korfmann'ın ifade ettiği Truva-Troya dönüşümü; Batı ve Doğu telaffuzuna işaret ederek gelişir. Avrupalılar bölgeye Truva demektedir. Oysa yazıtlardaki isimlendirme ve Türkçe telaffuza göre Troya doğrudur¹². İkinci dönüşüm ise, bizzat Korfmann'ın benliğindedir. Doğuya ait değerleri önyargılarından kurtularak özümseyen Korfmann, aidiyet hissetmeye başladığı kültürün bir unsuru olarak Osman'a dönüşür. Troya geçmişte kullandığı inanç sistemini zayıflamaksızın muhafaza edip eşitleyici dönüştürücü özelliğiyle de içinde yaşayanları özüne ekler. Korfmann'ın Anadolu köylüsünün söyleyiş özelliğini önemseyerek Osman adında karar kılması, onun basit bir etki altında kalmadığını, hatta Türklük bilincine eriştiğini kanıtlayan sosyolojik bir veridir. Ahmet Ermiş'in başından beri yaşadığı şaşkınlıklar artık son perdesindedir.

Hikâyedeki bu son kırılma noktası kazılar sırasında bulunan yazılı mühürdür. Mühür büyük bir şaşkınlık içindeki Ahmet Ermiş için yeni idealler yaratır. Osman Korfmann bölgede buldukları yazılı mühürden yola çıkarak burada yaşayanların yazıyı bildiklerine kanaat getirir. Eğer yazı

¹¹ Bu arkeologlardan ilki 1871-1890 yıllarında kazı yapan ve hikâyede de adı geçen Schliemann'dır. Schliemann, İlyada'da geçen Tanrılar Duvarı'nı bulabilmek için yağmacı ve etik dışı bilimsel olmayan yöntemler kullanır ve tarihi dokuya zarar vermez. Tanrılar Duvarı'nın en eski ve en alt katmanda olduğu düşüncesiyle üst katmanlardan çıkardığı tüm malzemeleri Hisarlık Tepesi yamacından aşağı yuvarlar, kendisinden sonra çalışma yapan arkeologlar için birbirinden müşkül tarihlendirme ve tasnif sorunları yaratır. Korfmann'ın arkeoloji adına en büyük hizmeti bölgeye emperyalist zihniyetle yaklaşan Schliemann'ın yarattığı kronoloji sorununu çözümlenmiş olmasıdır. Korfmann, “Schliemann Yarması” olarak bilinen yığının tasnif ve tarihlendirmesini yapar ve kopuk bağlantıları yeniden birleştirir (Troya Vakfı, 2024).

¹² Korfmann'ın isimlendirme konusunda çok hassas olduğu bilmektedir. Korfmann'a hitaben sorduğu bir soruda Truva adını kullanan gazeteci Ayhan Öncü, Korfmann tarafından sertçe uyarılır (Ayhan, 2024).

biliniyorsa mutlaka bir yerlerde tabletler de olmalıdır. Bu tabletler bulunabilirse, insanlığın Anadolu'ya bakışını değiştirebilecektir. Çünkü Batı tarafından yazı sistemi olmadığı belirtilen Troya'da yazı sistemi olduğu kanıtlanırsa, Troya tarihi devirleri itibariyle, Sümer ve Mısır uygarlıklarından üstün görülebilecektir.

Osman Korfmann'ın hikâyede sözünü ettiği yazılı mühür, şimdilik Anadolu'nun en eski halkı olarak kabul edilen Luvi Uygarlığı'na ait bir mühürdür. Bu mühür aynı zamanda Troya'ya ait ilk yazılı belgedir. Profesör Osman'a göre bu kanıtlar Troya'yı Anadolu'ya geri vermek için gerekirse tüm yazılı tarihi değiştirmek pahasına kullanılmalı ve diğer bulgularla zenginleştirilmelidir.

Profesör Osman ile Doçent Ahmet son sahnede sentez basamağını da aşarak değerlendirme basamağına çıkarlar. Bu dönüşüm adeta yer yüzünden Troya'ya doğru kazmak, iç dünyalarında tam tersine Troya'dan yer yüzüne doğru çıkmak biçiminde cereyan eder. Troya göklerinde onlara göz kırpan yıldızlar, onları tarihin aydınlık ufuklarına yönlendiren parlak ilhamlardır.

2. Sonuç

Kayıkçı Parası, tarihî arka planı olan sosyolojik bir hikâyedir. Prof. Dr. Manfred Osman Korfmann'ın yaşamından izler taşıyan hikâyeye, Korfmann'ın özelinde gerçekleşen kültürel dönüşümü anlatır. Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Ermiş ile Korfmann'ın diyaloglarından oluşan hikâyeye halk kültürü unsurlarının kültür taşıyıcılığını ve kişiler üzerindeki dönüştürücü etkisini vurgular. Tarihi olaylar, Doğu-Batı çatışması, mitler ve ritüeller, ön yargılar, coğrafi yaşam algıları gibi yan temalar konuyu zenginleştirir. Ayrıca Şarkı ve türküler, Hektor, Kayıkçı Parası ve Truva-Troya figürleri, kişilerin psikolojik ve sosyolojik konumlarını pekiştiren tema figürleri olarak kullanılır.

Hikâyede nesnel zaman; vak'a zamanının genişletildiği bir geri dönüş alanı olarak kullanılır. Zaman 1981-2005 yılları arasındadır. Vak'a zamanı uzak ve yakın geçmişlerle birlikte ele alınan "şimdi" dir. Manfred Korfmann, Doç. Dr. Ahmet Ermiş arasında yaşanan diyaloglarla sergilenen iç dünyalar, monologlar üzerinden üretilen gerçeklik tasarımlarıyla buluşturulur. Hikâyede mekân Çanakkale/Hisarlık Tepesi'dir. Sade ve akıcı bir dilin kullanıldığı hikâyede müzik eserleri, destanlar ve gelenekler yoluyla metinlerarasılık ve tarihi olaylara yapılan göndermeler tespit edilir.





Kayıkçı Parası; kültürün ön yargılar ve siyasi amaçlarla şekillendirilemeyeceğini anlatan toplumsal bir hikâyedir. Toplumların takip edilemeyecek kadar uzak geçmişlerinde tortulaşarak kendi katma değerini oluşturan kültür, bu hikâyede kendisini kurcalayanları kuşatır ve içine çeker. Eser; gerçek olayların gerçek hayatta ideal olaylara doğru evrildiği, millî hisleri doyuran, Türklük bilinciyle yazılmış ve alımlanması entelektüel beceri gerektiren tezli bir hikâyedir. Kısacası Troya'nın mirası bir dönüşümün arkeolojisine kaynaklık etmiştir denilebilir.

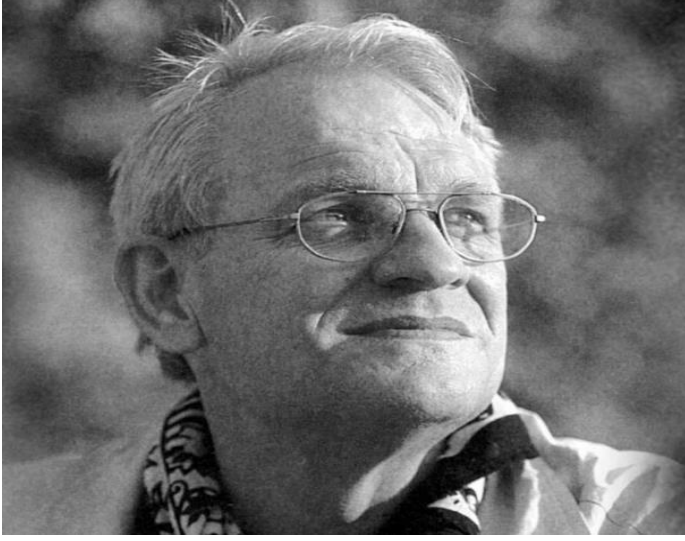
Kaynakça

- Ayhan, Ö. (2024), *Karar verin artık "Troia mı? Troya mı? Truva mı?"* 1 Mart 2024 tarihinde <https://www.canakkaletravel.com/yazi/karar-verin-artik-troia-mi-troya-mi-truva-mi.html> adresinden alındı.
- Çanakpınar, N. B. (2019), *Durali Yılmaz'ın romanları üzerine bir inceleme / A research on the novels of Durali Yılmaz* (601312). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Çapan, F., & Güvenç, B. (2017). Kavimler göçü ve Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(18), 629-640.
- Homeros. (2017). *İlyada* (A. C. Emre, Çev.; 4. baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.

- Kantarcı, Ş. (2021). Tarihte ilk Doğu-Batı çatışması olarak görülen Truva Savaşı'nın ' tarafları üzerine' psikopolitik bir değerlendirme: Batı düşününde Truvalılar ve Akalılar. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(Özel Sayı "Türk Yunan İlişkileri"), 173-196. doi:10.30692/sisad.973889.
- Kaya, M. A. (2017). Troya ve Troya Savaşı: Efsane ve tarih. *Akademik-Der Tarih, Eğitim, Bilim Ve Kültür Dergisi*, 1(1), 1-14.
- Kılıçbay, M. A. (1999). Osmanlı Devleti'nin kuruluşu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 92-97.
- Kolay, S. (2013). *Durali Yılmaz'ın öyküleri üzerine bir inceleme*. (328835). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Memiş, Ekrem. (2021) Eski çağda Doğu-Batı mücadelesine kısa bir bakış. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 8(1), 359-390.
- Okumuş, S., & Uğurlu, Y. S. (2012). Mehmed Çavuşoğlu'nun yegâne hikâyesi: Gürgen. *Uluslararası klasik Türk edebiyatı sempozyumu I*, içinde (ss. 98-108.)
- Özışık, Ş. A. (2024). *Nihâvend şarkı —"ellerim böyle boş boş mu kacakatı"* (3839). 1 Mart 2024 tarihinde https://www.uskudarmusikicemiyeti.com/media/kunena/attachments/429/Ellembylebob_omukalacakt_ekipAyhanzk.pdf adresinden alındı
- Rose, C. B. (2006). Manfred Korfmann, 1942–2005. *American Journal of Archaeology*, 110(2), 285-286. doi: 10.3764/aja.110.2.285
- Şahin, I. (2004). Mısır ve yakın doğu etkileriyle Yunan mitolojisindeki "Kayıkçı Kharon" tipinin gelişimi. *Olba*, 10, 135-151.
- Şiraz, Y. (2006). *Troya savaşlarına katılan kavimlerin kimlikleri ve kökenleri*. (189340) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Troia Vakfı. (2023, Eylül 1). *Prof. Korfmann* 1 Mart 2024 tarihinde <https://troiavakfi.com/prof-dr-m-o-korfman/> adresinden alındı.
- Troya Vakfı. (2024). *Kazı tarihçesi*. 1 Mart 2024 tarihinde <https://troiavakfi.com/kazi-tarihcesi/> adresinden alındı.
- Unesco. (2009). *Türkiye'nin dünya miras alanları koruma ve yönetiminde güncel durum*, Ankara: Birleşmiş Milletler Türkiye Milli Komisyonu.
- Yılmaz, D. (2022). *Köprüler kurmak sonsuza* İstanbul: Akıl Fikir Yayınları.

Ek 1: Hikâyede Adı Geçen Yazılı Mühür, Bölgede Kazı Yapan Alman Arkeologlar, Kazı Alanı ve Prof. Dr. Manfred Osman Korfmann'a ait Resimler

 <p><small>Troia'nın ilk yazılı belgesi Anadoluda dilî Luwice yazılmış mühür</small></p>	<p>Hikâye 'de adı geçen yazılı mühür.</p>
	<p>Bölgede kazı yapan Alman arkeologlar ve Türkler.</p>
	<p>Kazı alanından sahile bakış. (Hikâyenin ilk kısmında iki bilim adamının bakış açısı.)</p>
	<p>Kazı alanının sathıtan görünüşü.</p>



Prof. Dr. Manfred Osman Korfmann